

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>08 «Право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>081 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>обов'язкова дисципліна професійної підготовки</u>

2024 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права

протокол № 7

від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Козакова Ірина Віталіївна*, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» базується на успішному оволодінні здобувачами вищої освіти знаннями з теорії держави і права (зокрема, теорії правових норм, правовідносин, юридичного складу правопорушення та засад юридичної відповідальності), конституційного права України (в частині прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, засад народовладдя й судоустрою), логіки та критичного мислення; інформаційними технологіями: вміння працювати з офіційними цифровими базами законодавства, Єдиним державним реєстром судових рішень та правовими пошуковими системами; навичками письмової роботи: підготовка юридичних есе, рефератів, аналітичних довідок та первинних узагальнень судової практики; а також засадами загальної етики, професійної деонтології правника, високої правової культури й академічної доброчесності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» є система кримінально-правових норм, принципів та інститутів, які визначають підстави та принципи кримінальної відповідальності, чинність кримінального закону в просторі, часі та за колом осіб, поняття, ознаки та загальний склад кримінального правопорушення, стадії його вчинення, інститут співучасті, обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, а також загальні засади призначення покарання, звільнення від нього та застосування інших заходів кримінально-правового характеру.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» є засвоєння законодавчого визначення основних понять кримінального права; ознайомлення з найважливішими інститутами та положеннями Загальної частини Кримінального кодексу України; набуття навичок самостійного комплексного аналізу складу кримінального правопорушення, а також вміння визначення конкретних елементів відповідних складів кримінальних правопорушень; відпрацювання навичок та умінь правильного застосування отриманих теоретичних та методичних знань під час вирішення конкретних ситуаційних задач; формування науково обґрунтованих знань про кримінальну відповідальність, а також про тенденції розвитку законодавства України і інших держав, ролі права в реалізації соціально-економічних перетворень в суспільстві, про заходи кримінально-правової боротьби зі злочинністю.

Основне завдання навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про інститути кримінального закону, кримінального правопорушення та покарання, а також набуття практичних компетентностей щодо аналізу загальних елементів складу діяння, стадій його вчинення, форм співучасті, обставин, що виключають кримінальну протиправність, та загальних засадничих принципів призначення покарання.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Кримінальне право України. Загальна частина» забезпечує набуття:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН 06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН 12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН 13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН 18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН 19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ПРН 20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН 22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Тема 1. Загальні засади кримінального права	12	2	4			6	16	1	1			14
Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 8. Покарання та його призначення	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект	18	4	6			8	15	1	2			12
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні засади кримінального права

Поняття, предмет, методи та система кримінального права України. Принципи кримінального права. Кримінальний закон: поняття, структура та види норм. Чинність кримінального закону в часі, просторі та за колом осіб. Тлумачення кримінального закону: поняття, види та значення для правозастосування.

Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність

Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень. Поняття, підстава та етапи реалізації кримінальної відповідальності. Відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень. Суб'єкти та об'єкти кримінально-правових відносин.

Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика

Поняття складу кримінального правопорушення та його співвідношення з поняттям правопорушення. Елементи й ознаки складу кримінального правопорушення. Види складів кримінальних правопорушень за ступенем суспільної небезпеки і структурою. Значення складу кримінального правопорушення для кваліфікації діяння. Поняття та підстави кримінально-правової кваліфікації.

Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Поняття та класифікація об'єктів. Предмет кримінального правопорушення та потерпілий. Суспільно небезпечне діяння як центральна ознака об'єктивної сторони. Суспільно небезпечні наслідки та причинний зв'язок між діянням і наслідками. Факультативні ознаки об'єкта.

Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона: поняття, зміст та значення вини. Форми вини. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони.

Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності

Засудження без призначення покарання та призначення покарання як основні форми реалізації. Застосування інших заходів кримінально-правового характеру. Стадії вчинення кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні. Причетність до кримінального правопорушення.

Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності

Необхідна оборона та умови її правомірності, експес оборони. Крайня необхідність, затримання злочинця та виконання наказу як обставини-виключення. Поняття, підстави та види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям або примиренням сторін. Строки давності притягнення до кримінальної відповідальності.

Тема 8. Покарання та його призначення

Поняття, мета та система покарань. Класифікація покарань. Загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання. Призначення покарання за сукупністю правопорушень та сукупністю вироків.

Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи

Звільнення від покарання з випробуванням. Умовно-дострокове звільнення та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Поняття судимості, її правові наслідки, порядок погашення та зняття. Примусові заходи медичного характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект

Специфіка кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Особливості застосування заходів виховного характеру до неповнолітніх. Кримінальна відповідальність за міжнародним кримінальним правом. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та країн – членів ЄС. Напрями реформування кримінального законодавства України в умовах євроінтеграції.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні засади кримінального права	2	1
2	Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність	2	1
3	Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика	2	1
4	Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення	2	1
5	Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	2	1
6	Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності	2	1
7	Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності	4	1
8	Тема 8. Покарання та його призначення	4	1
9	Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи	4	1
10	Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект	4	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні засади кримінального права	4	1
2	Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність	4	1
3	Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика	4	1
4	Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення	4	1
5	Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	4	2
6	Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності	4	2
7	Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності	4	2
8	Тема 8. Покарання та його призначення	6	2
9	Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи	4	2
10	Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект	6	2
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Загальні засади кримінального права

Мета: формування знань про сутність, методи й принципи кримінального права, структуру кримінального закону, правила його чинності у просторі, часі й за колом осіб, засади його тлумачення.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, предмет, методи регулювання та внутрішня система кримінального права України?
2. Які існують загальноправові та галузеві принципи кримінального права і яке їхнє практичне значення?
3. Що становить кримінальний закон, яка логічна структура його норм та за якими критеріями вони класифікуються?
4. Які правила регулюють чинність кримінального закону в часі, просторі, а також за колом осіб?
5. Які існують види тлумачення кримінального закону та у чому полягає їхнє значення для правозастосовної діяльності?

Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність

Мета: сформувані цілісне розуміння матеріального поняття та ознак кримінального правопорушення, критеріїв його класифікації й правового відмежування від інших правопорушень, а також засад кримінальної відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Що становить законодавче поняття кримінального правопорушення та які його обов'язкові матеріально-правові ознаки?
2. За якими критеріями здійснюється класифікація кримінальних правопорушень та яке її практичне значення?
3. Як у доктрині визначається поняття, єдина законна підстава та ключові етапи реалізації кримінальної відповідальності?
4. За якими матеріальними й формальними ознаками кримінальне правопорушення відмежовується від інших видів правопорушень?
5. Хто виступає суб'єктами та що становить об'єкти кримінально-правових відносин у межах чинного законодавства?

Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика

Мета: розкрити сутність складу кримінального правопорушення як правової моделі, дослідити його структурні елементи, ознаки й види, а також визначити значення цього інституту для теоретичних засад правової кваліфікації.

Питання для обговорення:

1. Що становить юридичне поняття складу кримінального правопорушення та як воно співвідноситься з матеріальним поняттям правопорушення?
2. Які чотири обов'язкові елементи складають внутрішню структуру будь-якого складу кримінального правопорушення?
3. За якими критеріями ознаки складу кримінального правопорушення поділяються на обов'язкові (універсальні) та факультативні?
4. Які існують види складів кримінальних правопорушень за ступенем їхньої суспільної небезпечності та за особливостями конструкції (структури)?
5. У чому полягає фундаментальне значення складу кримінального правопорушення як єдиної законної підстави для кримінально-правової кваліфікації?

Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Мета: формування знань про правову природу об'єкта та ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення, критерії їх класифікації та правила встановлення причинного зв'язку.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття об'єкта кримінального правопорушення та за якими критеріями здійснюється його класифікація по вертикалі й горизонталі?
2. Як у кримінально-правовій доктрині співвідносяться та розмежовуються між собою поняття «об'єкт», «предмет» і «потерпілий» від правопорушення?
3. Чому суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність) визначається як центральна й обов'язкова ознака об'єктивної сторони?
4. Що становлять суспільно небезпечні наслідки, які їхні види та за якими правилами встановлюється причинний зв'язок між діянням і наслідками?
5. Яке юридичне значення мають факультативні ознаки об'єктивної сторони (час, місце, спосіб, обстановка)?
6. Які особливості мають знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення і чим вони відрізняються від предмета?

Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Мета: формування знань про ознаки загального та спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, юридичний зміст вини, її форми, а також вплив мотиву й мети на кримінальну відповідальність.

Питання для обговорення:

1. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення за КК України та які його обов'язкові (універсальні) ознаки?
2. Які правові ознаки притаманні спеціальному суб'єкту кримінального правопорушення та яка його роль у конструюванні складів правопорушень?
3. Що становить суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, який її зміст та у чому виявляється юридичне значення вини?
4. Які існують законодавчі форми та види вини, і чим відрізняються між собою інтелектуальний та вольовий елементи умислу й необережності?
5. Яке кримінально-правове значення мають факультативні ознаки суб'єктивної сторони (мотив, мета, емоційний стан особи)?

Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності

Мета: опанування знаннями про форми реалізації кримінальної відповідальності, заходи кримінально-правового характеру, стадії розвитку протиправної діяльності, а також інститути співучасті та причетності.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутнісна відмінність між такими основними формами реалізації кримінальної відповідальності, як засудження особи без призначення покарання та призначення їй покарання?
2. Які існують види та правові підстави застосування інших заходів кримінально-правового характеру за чинним законодавством України?
3. За якими об'єктивними критеріями розмежовуються стадії вчинення кримінального правопорушення та які особливості відповідальності за незакінчене діяння?
4. Що становить співучасть у кримінальному правопорушенні, які її ознаки та які види співучасників визначені в КК України?
5. За якими критеріями у кримінально-правовій доктрині виокремлюються та класифікуються форми співучасті?
6. Що становить причетність до кримінального правопорушення, які її види та за якими ознаками вона відмежовується від співучасті?

Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності

Мета: дослідити правову природу обставин, які усувають кримінальну протиправність вчиненого діяння, а також вивчити законодавчі підстави, умови та строки давності звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Що становить інститут необхідної оборони, які умови правомірності захисту та що визнається ексцесом оборони за КК України?
2. Які критерії відрізняють крайню необхідність від необхідної оборони, та які умови правомірності завдання шкоди у стані крайньої необхідності?
3. Які матеріально-правові засади та межі завдання шкоди встановлено при затриманні особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та при виконанні наказу чи розпорядження?
4. Що становить юридична сутність звільнення від кримінальної відповідальності, та у чому виявляються особливості його застосування у зв'язку з дійовим каяттям або примиренням сторін?
5. Які строки давності притягнення до кримінальної відповідальності встановлено законом, та у яких випадках перебіг цих строків зупиняється або переривається?

Тема 8. Покарання та його призначення

Мета: обґрунтувати сутність, мету та законодавчу структуру системи покарань, а також навчити здобувачів вищої освіти практичному застосуванню загальних засад його призначення.

Питання для обговорення:

1. Як у кримінальному праві визначається поняття, соціально-правова мета та внутрішня структура чинної системи покарань?
2. За якими нормативними критеріями класифікуються покарання на основі, додаткові та такі, що можуть застосовуватися як основні, так і додаткові?
3. У чому полягає практичний зміст і значення загальних засад призначення покарання судом?
4. Які обставини законодавчо визначені як такі, що пом'якшують покарання, та у чому виявляються особливості їхнього врахування судом?
5. Які обставини визнаються такими, що обтяжують покарання, та яке їхнє виключне кримінально-правове значення?
6. Який техніко-юридичний алгоритм та правила застосовуються судом при призначенні покарання за сукупністю кримінальних правопорушень?
7. Які особливості, відмінності та принципи діють під час складання покарань за сукупністю вироків?

Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи

Мета: формування знань про інститути звільнення від покарання, правові наслідки судимості, а також заходи медичного та корпоративного характеру.

Питання для обговорення:

1. Які існують матеріально-правові підстави, умови та правові наслідки звільнення особи від відбування покарання з випробуванням?
2. Який порядок та умови застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання та заміни невідбутої частини покарання більш м'яким?
3. Що становить поняття судимості, які її правові наслідки та за якими критеріями розмежовуються процеси її погашення та зняття?
4. Які правові підстави, мета та види примусових заходів медичного характеру визначені чинним Кримінальним кодексом України?
5. Які існують підстави, умови та види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб?

Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект

Мета: формування знань про відповідальність неповнолітніх, засади міжнародного кримінального права та вектори євроінтеграційного реформування законодавства.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає специфіка кримінальної відповідальності, системи та особливостей призначення покарання неповнолітнім особам?
2. Які правові умови та особливості застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які вчинили кримінальне правопорушення?
3. Які базові принципи та інститути регулюють кримінальну відповідальність фізичних осіб за міжнародним кримінальним правом?
4. Які ключові відмінності та спільні риси виявляє порівняльний аналіз кримінального законодавства України та країн – членів ЄС?
5. Які основні напрями та виклики реформування кримінального законодавства України існують в умовах сучасної євроінтеграції?

9. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
<i>Усього годин</i>			

10. Темі лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
<i>Усього годин</i>			

11. Темі самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні засади кримінального права	6	14
2	Тема 2. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність	8	12
3	Тема 3. Склад кримінального правопорушення: загальна характеристика	8	12
4	Тема 4. Об'єкт та об'єктивна сторона кримінального правопорушення	8	12
5	Тема 5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	8	12
6	Тема 6. Форми реалізації кримінальної відповідальності	8	12
7	Тема 7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння та звільнення від відповідальності	8	12
8	Тема 8. Покарання та його призначення	8	14
9	Тема 9. Звільнення від покарання, судимість та інші заходи	8	12
10	Тема 10. Особливості кримінальної відповідальності окремих категорій і порівняльний аспект	8	12
<i>Усього годин</i>		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й практичні знання, що спрямовані на поглиблене опрацювання фундаментальних підходів до чинності кримінального закону, аналізу загальних елементів та ознак складу кримінального правопорушення, стадій вчинення протиправних діянь, інституту співучасті, обставин, що виключають кримінальну протиправність, а також загальних засад призначення покарання та звільнення від нього.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів з обов'язковим дотриманням стандартів академічної доброчесності; роботи з нормативно-правовими актами, положеннями Кримінального кодексу України та практикою Верховного Суду; доопрацювання матеріалів лекцій шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання понятійно-категоріального апарату кримінального права; роботи з глобальними інформаційними мережами, цифровими базами законодавства та Єдиним державним реєстром судових рішень; опрацювання додаткової фахової наукової та навчальної літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, а також аналізу судових кейсів і фабул справ щодо незакінченого кримінального правопорушення, співучасті чи меж необхідної оборони.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Сформулюйте аналітичний огляд джерел кримінального права України, детально визначивши правила чинності Кримінального кодексу України в часі, просторі та за колом осіб.

Варіант 2.

Складіть реферат про поняття та класифікацію кримінальних правопорушень за чинним законодавством України, розкривши відмінності між кримінальними проступками та злочинами.

Варіант 3.

Розробіть аналітичний огляд чотирьох елементів структури складу кримінального правопорушення, провівши детальну класифікацію його обов'язкових та факультативних ознак.

Варіант 4.

Напишіть реферат про суб'єктивну сторону кримінального правопорушення, розкривши інтелектуальний та вольовий елементи різних форм і видів вини, а також значення мотиву й мети.

Варіант 5.

Проаналізуйте у межах аналітичного огляду стадії вчинення кримінального правопорушення, висвітливши відмінності між готуванням, замахом (закінченим/незакінченим) та добровільною відмовою.

Варіант 6.

Охарактеризуйте у формі реферату інститут співучасті у кримінальному правопорушенні, детально розмежувавши види співучасників та форми співучасті за чинним КК України.

Варіант 7.

Підготуйте аналітичний огляд системи обставин, що виключають кримінальну прогнєправність діяння, детально описавши критерії правомірності та межі необхідної оборони й крайньої необхідності.

Варіант 8.

Виконайте реферат про поняття, мету та систему покарань у кримінальному праві України, розкривши критерії поділу покарань на основі, додаткові та такі, що можуть застосовуватися як основні, так і додаткові.

Варіант 9.

Здійсніть аналітичний огляд загальних засад призначення покарання за КК України, висвітливши правила врахування ступеня тяжкості діяння, особи винного та обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

Варіант 10.

Висвітліть у рефераті правові підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності та від покарання, провівши порівняльний аналіз цих кримінально-правових інститутів.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання класичних праць із Загальної частини Кримінального права України обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійсніть коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте поняття, предмет, методи регулювання та систему кримінального права України.
2. Охарактеризуйте правила чинності кримінального закону в просторі, часі та за колом осіб.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте законодавче поняття кримінального правопорушення та його обов'язкові матеріально-правові ознаки.
2. Розкрийте критерії класифікації кримінальних правопорушень та їхнє практичне значення.

Варіант 3.

1. Розкрийте поняття складу кримінального правопорушення та його елементів (обов'язкових і факультативних).
2. Охарактеризуйте види складів кримінальних правопорушень за ступенем їхньої суспільної небезпечності та структурою.

Варіант 4.

1. Проаналізуйте поняття об'єкта кримінального правопорушення, висвітливши його класифікацію по вертикалі й горизонталі.
2. Розкрийте сутність суспільно небезпечного діяння та правила встановлення причинного зв'язку між діянням і наслідками.

Варіант 5.

1. Розкрийте загальні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення та правові критерії осудності й неосудності.
2. Охарактеризуйте поняття, зміст та юридичне значення вини, а також її законодавчі форми і види.

Варіант 6.

1. Проаналізуйте відмінності між такими формами реалізації відповідальності, як засудження особи без призначення покарання та призначення покарання.
2. Розкрийте кримінально-правову характеристику стадій вчинення кримінального правопорушення (готування та замах).

Варіант 7.

1. Розкрийте сутність інституту співучасті у кримінальному правопорушенні, висвітливши форми співучасті та види співучасників.
2. Охарактеризуйте поняття причетності до кримінального правопорушення та засади її відмежування від співучасті.

Варіант 8.

1. Проаналізуйте інститут необхідної оборони, умови правомірності захисту та кримінально-правові ознаки експесу оборони.
2. Розкрийте юридичну природу, умови та законодавчі строки давності звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Варіант 9.

1. Розкрийте поняття, соціально-правову мету та класифікацію покарань у кримінальному праві України.
2. Охарактеризуйте загальні засади призначення покарання судом за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків.

Варіант 10.

1. Проаналізуйте підстави звільнення від відбування покарання з випробуванням та умови застосування умовно-дострокового звільнення.
2. Розкрийте специфіку кримінальної відповідальності, системи покарань та застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх.

**13. Питання для підготовки до підсумкового контролю
(диференційований залік)**

1. Що становить поняття, предмет, методи регулювання і система кримінального права?
2. Які існують загально-правові та галузеві принципи кримінального права і яке їхнє практичне значення?
3. Що становить кримінальний закон, яка логічна структура його норм та які існують види диспозицій і санкцій?
4. Які правила регулюють чинність кримінального закону в часі, просторі, а також за колом осіб?
5. Які існують види тлумачення кримінального закону та у чому полягає їхнє значення для правозастосовної діяльності?
6. Що становить законодавче поняття кримінального правопорушення та які його обов'язкові матеріально-правові ознаки?
7. За якими критеріями здійснюється класифікація кримінальних правопорушень та яке її практичне значення?
8. Як у доктрині визначається поняття, єдина законна підстава та ключові етапи реалізації кримінальної відповідальності?
9. За якими матеріальними й формальними ознаками кримінальне правопорушення відмежовується від інших видів правопорушень?
10. Хто виступає суб'єктами та що становить об'єкти кримінально-правових відносин у межах чинного законодавства?
11. Що становить юридичне поняття складу кримінального правопорушення та як воно співвідноситься з поняттям правопорушення?
12. Які чотири обов'язкові елементи складають внутрішню структуру будь-кого складу кримінального правопорушення?

13. За якими критеріями ознаки складу кримінального правопорушення поділяються на обов'язкові та факультативні?

14. Які існують види складів кримінальних правопорушень за ступенем їхньої суспільної небезпечності та за особливостями конструкції?

15. У чому полягає фундаментальне значення складу кримінального правопорушення як єдиної законної підстави для кваліфікації діяння?

16. Що становить поняття об'єкта кримінального правопорушення та за якими критеріями здійснюється його класифікація?

17. Як у кримінально-правовій доктрині співвідносяться та розмежовуються між собою поняття «об'єкт», «предмет» та «потерпілий»?

18. Чому суспільно небезпечне діяння визначається як центральна й обов'язкова ознака об'єктивної сторони?

19. Що становлять суспільно небезпечні наслідки, які їхні види та за якими правилами встановлюється причинний зв'язок між діянням і наслідками?

20. Яке юридичне значення мають факультативні ознаки об'єктивної сторони, знаряддя та засоби вчинення правопорушення?

21. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення за Кримінальним кодексом України, які його обов'язкові ознаки та що становить інститут осудності?

22. Які правові ознаки притаманні спеціальному суб'єкту кримінального правопорушення та яка його роль у конструюванні складів правопорушень?

23. Що становить суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, який її зміст та у чому виявляється юридичне значення вини?

24. Які існують законодавчі форми та види вини, і чим відрізняються між собою елементи умислу й необережності?

25. Яке кримінально-правове значення мають факультативні ознаки суб'єктивної сторони (мотив, мета, емоційний стан)?

26. У чому полягає відмінність між такими формами реалізації відповідальності, як засудження особи без призначення покарання та призначення їй покарання?

27. Які існують види та правові підстави застосування інших заходів кримінально-правового характеру за чинним законодавством?

28. За якими об'єктивними критеріями розмежовуються стадії вчинення кримінального правопорушення та які особливості відповідальності за незакінчене діяння?

29. Що становить співучасть у кримінальному правопорушенні, які її ознаки, форми та які види співучасників визначені у Кримінальному кодексі України?

30. Що становить причетність до кримінального правопорушення, які її види та за якими ознаками вона відмежовується від співучасті?

31. Що становить інститут необхідної оборони, які умови правомірності захисту та що визнається ексцесом оборони?

32. Які критерії відрізняють крайню необхідність від необхідної оборони, та які умови правомірності завдання шкоди у стані крайньої необхідності?

33. Які матеріально-правові засади та межі завдання шкоди встановлено при затриманні особи, яка вчинила правопорушення, та при виконанні наказу?

34. У чому виявляється юридична сутність та особливості застосування звільнення від відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям або примиренням сторін?

35. Які строки давності притягнення до кримінальної відповідальності встановлено законом та у яких випадках перебіг цих строків переривається?

36. Як визначається поняття, соціально-правова мета, система та класифікація покарань у кримінальному праві?

37. У чому полягає практичний зміст загальних засад призначення покарання судом, а також врахування обставин, що його пом'якшують чи обтяжують?

38. Який техніко-юридичний алгоритм застосовується судом при призначенні покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків?

39. Які існують підстави звільнення особи від відбування покарання з випробуванням, а також умови застосування умовно-дострокового звільнення?

40. Що становить поняття судимості, які її наслідки, порядок погашення та зняття, а також які підстави застосування заходів щодо юридичних осіб?

41. У чому полягає специфіка кримінальної відповідальності, системи покарань та застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх?

42. Які базові принципи регулюють відповідальність за міжнародним кримінальним правом та які існують напрями реформування Кримінального кодексу України в умовах євроінтеграції?

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни *«Кримінальне право України. Загальна частина»* використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

- для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни *«Кримінальне право України. Загальна частина»* є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни *«Кримінальне право України. Загальна частина»* відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60										Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

1. Бондаренко О. С. Б 81 Кримінальне право. Загальна частина (у таблицях і схемах) : навчальний посібник / О. С. Бондаренко, М. О. Думчиков. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 114 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2dcf645-18e7-4a5d-823d-40173b096bc9/content>
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Вид. 8-ме, перероблене та доповнене. Київ : Алерта, 2022. 574 с.
3. Вереша Р.В. Кримінальне право України на сучасному етапі. Загальна частина. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2022. 612 с.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Кримінальне право України : Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.Я. Борисов, та ін., за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.Я. Борисова - 6-те видання, перероблене і доповнене. Харків : Право, 2020. 584 с.
6. Козакова І.В. Короткий аналіз практики застосування покарання у виборчій сфері. Правові новели. 2020. № 11. С. 112-116.
7. Козакова І., Шнишко О. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання та суміжні інститути: в контексті позитивного досвіду Держави Ізраїль. Наукові записки Львівського ун-ту бізнесу та права. Серія економ. Серія юрид. 2022. Вип. 35. С. 138-148.
8. Фесенко О., Козакова І., Шнишко О. До питання про юридичну відповідальність за військові правопорушення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2022. Вип. 74(2). С. 237–243.
9. Рядінська В., Токарева К., Козакова І. Антикорупційна заборона щодо використання службових повноважень, свого становища та пов'язаних з цим можливостей: прогалини законодавства. Наука і правоохорона. 2022. № 4. С. 85–95.
10. Фесенко О., Козакова І., Карпенко М., Шнишко О. Правові норми про кримінальну відповідальність за військові кримінальні правопорушення, що потребують подальшого вдосконалення. Академічні візії. 2022. Вип. 14. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7635789>
11. Kulish A., Yunin O., Shapovalova I. et al. Smuggling as a threat to economic security of the state. Entrepreneurship and Sustainability Issues. 2021. Vol. 8(3). pp. 384-399.

12. *Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання/ В.І. Гютюгін, М.А. Рубашенко. Харків : Право. 2020. 322 с.*

13. *Навчальний посібник для підготовки до атестації з курсу «Кримінальне право» / кол. авт. Дніпро : ДДУВС, 2024. 444 с.*